

Anarkisten

Utkommer vær 14. dag

Abonnement mottages paa alle innen- og utenlandske postkontorer samt i Akersgaten 73 b, indre gaar, Kristiania.

Koster 60 øre kvartalet

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8, 4. etg.

Fredag den 24. juni.

Gives der noget socialt spørsmål i Norge?

Da venstre seiret ved valgene her i landet ifjor, uttalte Bjørnstjerne Bjørnson, der da opholdt seg i Danmark, til en intervju fra dansk «Politikken»: — — — Norge gikk en lykkelig tid imøte — — — «ossaa bønnernes arbeidere, husmennene, ville man nu skaffe jor. I Norge finnes næsten ikke goseiere; derfor har man heller ikke i Norge det i andre lande stadi opdukkende sociale spørsmål.»

La os undersøke, om Norges befolkning virkelig er saa lykkelig situert, at der ikke finnes noget socialt spørsmål.

La os først se, om der ikke finnes goseiere.

Joregossene i Norge bestaar av dyrbart land og skov. Skoven er av like saa stor verdi som det dyrkbare land, og fordi skoven i høiere grad en det dyrkbare land sitter paa enkelte hænder, vil vi begynde med den.

I det sydøstlige Norge er det 3 store skovtrakter, som i utstrækning overgaar de andre. Det er Normarkens skove, skovene mellom Larvik og Kongsberg paa vestsiden av Numedalslaagen skovene nord for Fredrikshal. Alle disse 3 skovstrækninger innehas av enkeltmænd; disse mænds navne er Løvenskjold, Treschow og Stang.

Normarkens skove innehas av fhv. statsminister Løvenskjold. Denne man har faaet skovene ved at gifte seg i familien Wedel, den forhen adelige familie, der har innehaet skovene siden man begynte at utføre trælast her fra landet, altsaa antagelig siden tiden omkring 1700.

Før den tid tillat ingen seg eiendomsret over de skove, der ikke laa intil en eller annen bygd. Men da trælasten begynte at komme i værd, begynte Wedelfamilien at hugge ut skovene; den var den mest formaande familie og kanske de eneste, der formaaede at faa istand hugst i stor stil. De fikk bønnen i de omliggende distrikter til at hugge og kjøre tømmeret frem, likesaa meget ved at kommandere dem dertil «ved at paalægge dem forpliktelse dertil» som ved at betale dem; med det siste var det meget tynt bevænt. Siden har Wedelfamilien hævdet eiendomsret over Normarkens skove, og herfra skriver seg dens uhyre rigdomme. Normarkens skove strækker seg fra 3 kilometer nord for Kristiania, til Hadelan, ca. 40 kilometer, og fra øvre Bærum i vest til

Hakedalen i øst, ca. 25 kilometer; de skulle altsaa ha et flateinhold av 4000 kvadratkilometer; da de imidlertid ikke ikke utgjør ful firkant, vil vi sætte dem til henimot 3000 kv. kilom. eller ca. 27 kvadrattmil.

Skovene nord for Larvik, der tilhører Treschow, strækker seg fra et stykke nord for Larvik med en enkelt avbrytelse til øst for Kongsberg, en længde av 60 kilometer, og fra Laagendalen i øst til Skienselvne bølge i vest; bredden er noget variabel, men 18 kilometers jennemsnittsbredde vil vi anta kommer det temmelig nær; flateinholdet blir altsaa 1080 kvadratkilometer eller over 10 kvadrattmil.

Skovene nord for Fredrikshal innehas nu helt av goseier Stang. Intil ifjor var de delt mellom to eiere. Vi kan ikke nøiaktig opgi, hvor store de er; men da hr. Stang ifjor kjøpte den del, der tidligere tilhørte H. Anker, omtaltes disse skove i alle aviser som det største skovareal i Norge, der var paa enkeltmænds haand. Etter dette skulle de altsaa være større en Normarkens skove, som vi anslag til 27 kvadrattmil. Ossaa disse skove har længe vært i de familiers besiddelse, der nu innehar dem; oprindelsen til denne besiddelse kjenner vi ikke; men den er sansynnlvis noelunne den samme som opprinnelsen til besiddelsen over Normarksskovene.

Den øvrige skov i Norge innehas ossaa, der, hvor den har noen utstrækning, for det meste av goseiere, kapitalister eller kapitalistkonsortier. Dette er f. eks. tilfælle med størstedelen af Glommendalens umaadelige skove; goseierne er dels av borgerlig opprindelse, dels stammer de fra bygdene langs Glommen. Av andre store skoveiere kan nævnes Løvenskjold paa Fossum gaard nord for Skien, netop avdøde statsraad Astrups bo o. s. v., o. s. v. Naturligvis innehas ender av skovene av bønder, der ikke har saa meget, at de egentlig kan kalles goseiere; dette er en del av den skov, der ligger langs bygdene; disse bønder er for det meste nøt til at pine alt vad de kan av skoven for at skaffe kontanter til at klare sin hypotekbankjøl, og de ødelægger for en stor del derved sin skov eller har ødelagt den. Men den store skov, der strækker seg milevit, innehas av grunbesiddere eller kapitalister og konsortier av kapitalister i byerne og paa landet; og den del av skoven der inneholles av produktiv befolkning, med andre ord folk, der hugger i sin skov selv, er forskinnende liten.

Skoven hugges av den fattige befolkning i bygdene; disse tømmerhuggere og tømmerkjørere opholder seg i skovene hele vinteren; man hugger nemlig skoven om vinteren, da man kun kan kjøre tømmeret frem jennem sneen, da der jo ikke finnes veie i skoven. I 10, 20, 30 op til 40 graders kulle opholder saa tømmerhuggerne seg hele vinteren i skoven og sover i hytter, der er jort av granbar og overdækket av sne eller i en fart slaat sammen av tømmer, for det meste kun av de avhugne topper. Her lever de av den mest primitive føde, der taaler at jemmes og kræver liten tilberedning, grøt, kokt av bygg og havremel og sjevan, flabro, spekesil, salt flesk, stekt asken, og sort kaffe er deres føde; men i hytten eller «skojen» er der et baal, i taket er der hul; rundt baalet er der saa megen plas, at man kan lægge granbar til at sove paa for en eller to man paa vær side. Om natten staar de op, efter tur for at holde baalet vedlike; den, der har vært oppe og lagt paa, legger seg igjen med den side mot baalet, der før var fra, da den er stivfrossen, mens den side, der var mot baalet, var het. Om dagen er de beskæftiget med anstrængende arbeide i den dybe sne, der naar dem til hofterne og høiere, og den lange mørke aften og nat maa de opholde seg i den trange koje, hvor der ikke er lampe og ikke større plas, en at de netop kan ligge der allesammen.

Om vaaren kaster disse samme mennesker tømmeret i elvene og fløter det nedover elvene; ved elvenes nedre løp blir det selvfølgelig andre, som besørger fløtningen. Ved dette anstrængende, helsenedbrytende og livfarlige arbeide utviser fløterne en ihærdighet og et mot, der maa beundres. Alle der har vært paa landet i Norge, har set fløterne staa i fossene i fløttiden, hvor tømmeret har samlet seg i haug og reist seg paa enne mot stenene i fossen; ved at vade, ved at balancere over paa tømmerstokker og ved at benytte baat i fossen, hvor alle synes at baaten maa rives med, skaffer fløterne seg adgang til haugen i fossen, og saa stikker de med sine hakker tømmerstokkene løs en for en, gaar like ut til fossestupet, tar med store kraftanstrængelser de innerste stokker væk, for at hele haugen skal ramle, og springer med en utrolig behærdighet op paa en sten, der stikker op i fossen, eller op i baaten, i det samme hele haugen løsner, saa at de ikke drages med tømmerhaugen ned i fossen. Unnertiden drages de med, og

»Tag den sagde han til mig, jeg
 giver dig den, og hver gang, naar en
 opstand vil finde sted mod regeringen,
 da altid, altid, altid . . .⁴

En time efter var han død.
 Om natten gik jeg ud; ved den første
 barrikade blev jeg staaende og udsat mig.
 En mand undersøgte mig ved skuldet
 af en blænding.

»Et barns røde hant, jeg var

meget lille og meget svagelig. Jeg svarede: »Et barn, det er muligt; men min far blev dræbt for to timer siden. Han har givet mig sin bosse, lær mig at bruge den.«

Fra dette øieblik er jeg blevet, hvad jeg nu i fyrretve aar stadig har været: en oprører.

Naar jeg har kæmpet under kommunen, saa var det hverken for at vise min kraft eller for de tredive sous, det var af tilbøielighed, for fornøielse, af vane, af øvelse.

1830 ledede jeg tappert nok angrebet mod Louvre. Den knøs, som forrest under sveitsernes kugler stormede gitteret, var mig.

Jeg har havt julimedaljen, men bourgeoisiet gav os en konge. Alt maatte begyndes forfra. Jeg traadte ind i et hemmeligt selskab. Jeg lærte at støbe kugler og lave krudt; jeg fuldførte endelig min uddannelse og ventede.

Vi maatte vente næsten i to aar.

Den 7de juni om middagen foran Madeleine-kirken var jeg den første, der spendte en af hestene fra general Lamarkes vogn. Jeg tilbragte dagen med at raabe: Leve Lafayette! og om natten byggede jeg barrikader. Den næste morgen blev vi angrebne af tropperne. Om eftermiddagen henimod klokken 3 var vi blokerede, bombarderede, nedskudt med kardsker, til slut tiltetgjort i kirken Saint-Méry.

Jeg havde en kugle og tre bajonetstik i legemet, da jeg af soldaterne blev løftet op paa en stenplade i et lille kapel i kirken. Jeg er ofte gaaet ind i dette kapel, ikke for at bede — jeg er ikke opdraget i saadanne ideer — men for at se sporene af mit blod, som endnu staar tegnet i stenen.

Af hensyn til min alder fik jeg kun ti aars fangenskab. Jeg blev sendt til bjerget Saint-Michel. Af denne grund har jeg ikke taget del i opstanden i 1834.

1842 traadte jeg ud af fangenskabet og trøstede mig med at vente. Revolutionen i 1848 gik ganske af sig selv, ti bourgeoisiet var baade dumt og feigt. Det var hverken med eller imod os. Kun municipalgarden forsvarede sig. Om aftenen den 24de februar stod jeg 3 eller 4 timer paa pladsen foran raadhuset. Medlemmerne af den provisoriske regering holdt taler den ene efter den anden og fortalte os, at vi var helte, store borgere, jordens første nation, og at vi havde afkastet tyranniets aag. Efter at de havde smigret os med disse talemaader, gav de os en republik, som ikke var bedre end det monarki, vi havde omstyrtet.

I juni greb jeg atter min bosse — men denne gang lykkedes det ikke. Jeg blev aresteret, dømt og sendt til Cayenne. Det synes, som om jeg der har opført mig godt. En dag frelste jeg en officer, som var nær ved at drukne. De kan nok forstaa, at jeg godt kunde have skudt paa denne officer, hvis han havde befundet sig paa den ene side af en barikade og jeg paa den anden; men lige overfor en druknende, en døende . . .

Endelig blev jeg benaadet.

I Cayenne blev jeg ven med en skrædder ved navn Bernhardt. Seks maaneder før min afreise til Frankrig

døde han. Jeg drog ud for at opsøge hans enke, som levede i stor elendighed. Jeg giftede mig med hende og i 1859 fik vi en søn. De vil straks komme til at forstaa, hvorfor jeg taler til dem om min kone og min søn. I detmindste kan de ikke tvivle paa, at en oprører, der gifter sig med en oprørers enke, ikke vil opdrage kongeligsindede Børn.

Under keiseriden var der intet at gøre. Ventetiden blev lang.

Saa begyndte beleiringen, og jeg var lige straks imod regeringen. Jeg har macheret mod raadhuset den 31. oktober og den 22 januar.

Jeg holdt af oprøret for oprørers skyld. En oprører — jeg har sagt fra først af at jeg er oprører — kan ikke betragte en klub uden at træde ind i den, intet oprør uden at løbe med, ingen barikade uden at bære min part til den.

Desuden er jeg ikke ganske uvidende, og jeg sagde til mig selv, at vi en dag fuldstændig vilde naa maalet, og saa er det vor tur. Vi vil blive regeringen, og dette vil være bedre end alle disse advokater, som under slaget stiller sig bag os og efter sejren gaar os forbi.

Den 18de marts kom, og naturligvis var jeg ogsaa med der. Jeg raabte: Leve arméen og fraterniserede med tropperne.

Jeg gik ind i raadhuset og fandt der en regering, der fungerede absolutistisk ligesom den 14de februar. Nu vil de fortælle mig, at denne opstand ikke var tilladelig. Det er muligt, men jeg ved ikke hvorfor. Jeg begynder sikkert at fare vild i de opstande, der er en pligt, og dem, der er en forbrudelse. Jeg indser ikke rigtig forskjellen.

Jeg skød paa Versailles i 1871, som jeg skød paa den kongelige garde i 1830 og paa municipalgarden i 1748. Efter 1830 fik jeg julimedaljen, efter 1848 hr. Lamartines komplimenter. Denne gang vil jeg faa døden eller deportation.

Der gives opstande, som I synes om, I oprejser æressøjler for dem, og I giver gaderne navn efter dem. Og os, der har gjort revolutionen, kalder I helte, borgere, tapre folk o. s. v.

Og saa gives der andre opstande, som mishager jer, og hvis udøvere I tildeler forvisning eller død. Velan, ser I, hvis I ikke havde gjort os saamange komplimenter efter de første, saa vilde vi maaske ikke have gjort de sidste.

Hvis I ikke havde oprejst os bastesøjlen ved indgangen til vor fødeby, vilde vi maaske ikke have ødelagt vendomesøjlen i vort kvarter. Disse to ting var ikke i samklang med hinanden; den ene maatte omstøde den anden, og akkurat saaledes er det jo gaaet.

Nu kommer grunden, hvorfor jeg den 26de Maj har kastet min kaptajnsuniform bort, og hvorfor jeg er blevet aresteret i bluse.

Jeg skal forklare det.

Efter at jeg havde erfaret, at d' hrr. af kommunen i stedet for med bøssen i haand at komme ud til os paa barrikaden, delte banknoterne i raadhuset, ragede deres skæg, farvede deres haar og gik ned i kældrene og gemte sig,

saa vilde jeg ikke beholde de snore, de havde givet mig.

Desuden var de mig ligefrem modbydelige, disse snore.

Kaptajn Martin — det lod saa dumt.

Oprører Martin, det var noget andet.

Jeg vilde ende, som jeg havde begyndt, de, som min far var død, en oprører i et oprør »en barrikademand i kamp paa en barrikade.

Jeg kunde ikke finde Døden.

Jeg blev taget til fange, og nu er jeg i jeres magt og tilhører jer.

Kun en bøn kunde jeg ønske at rette til jeg.

Jeg har en søn, et barn paa 17 aar, der er i Cherbourg ved marinen. Han har kæmpet og vil sandelig ikke benægte det; men det er mig, som har trykket ham bøssen i haanden, og det er mig, som har sagt til ham, at det var hans pligt. Han har hørt og adlydt mig, — — dette er hans hele forbrudelse.

Dom ham ikke for haardt.

*

Hvad mig angaar, saa behold mig, lad mig ikke slippe løs, — det er det raad, som jeg giver jer for jeres egen skyld.

Jeg er for gammel til at forbedre mig, og hvad vil I saa? Der er intet at gøre.

Jeg er født paa den uheldige side af barrikaden.

De abonnenter i Kristiania, der endnu ikke har betalt for kvartalet april-juli, anmodes om at lægge de 60 øre igjen i sine logier til mandag 27. juni, da vi vil sætte reiningen ut den dag.

Alle abonnenter opfordres til at søke at faa flere til at abonnere paa »Anarkisten«.

Tilsente bøger og aviser:
Mjølner, Stenkjær.

I København

faaes *Anarkisten*

hos **P. Jensen, Istedg. 65°, Kbv. V.**

Sent til Amerika koster *Anarkisten* *Kr. 1.80 for halvaaret.*

Det frie samfun, av *John Most*, med tillæg av Kristofer Hansteen, faaes hos Kristofer Hansteen, Vibes g. 8 IV for 5 øre eller mot innsendelse av 10 øre i frimærker.

Arbeidsløse kan abonnere paa dette blad uten at betale kontingent for den tid, de er uten arbejde.

Oslo prenteverk.